

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 98/07-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti S., s. r. o., so sídlom T., zastúpenej advokátom JUDr. M. M., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 680/2000, za účasti Okresného súdu Trenčín, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti S., s. r. o., na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 680/2000 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trenčín prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 680/2000 konať bez zbytočných prietahov.

3. Obchodnej spoločnosti S., s. r. o., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trenčín povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trenčín j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti S., s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 7 492,24 Sk (slovom sedem tisíc štyristo deväťdesiat dva slovenských korún a dvadsať štyri halierov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2007 doručená sťažnosť spoločnosti S., s. r. o., so sídlom T. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. M., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 680/2000.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka pod predchádzajúcim obchodným menom T., spol. s r. o., sa žalobným návrhom z 25. júna 1998 podaným okresnému súdu domáhala proti odporcovi P. (ďalej len „odporca“) zaplata sumy 71 430,20 Sk s príslušenstvom. Vec bola okresným súdom pôvodne vedená pod sp. zn. 8 C 699/98.

Po dvoch pojednávaniach vo veci, a to 4. septembra 1998 a 12. februára 1999 vydal okresný súd 5. marca 1999 platobný rozkaz, ktorým zaviazal odporcu na zaplata sumy s príslušenstvom a trov konania.

Po podaní odporu proti platobnému rozkazu odporcom (8. apríla 1999) bola vec ďalej vedená okresným súdom pod sp. zn. 8 C 680/2000.

Sťažovateľka ďalej podrobne opisuje priebeh doterajšieho konania a uvádza úkony okresného súdu a obdobia, keď podľa jej mienky došlo v konaní ku zbytočným priet'ahom. Podľa jej názoru sa predmet sporu nevyznačuje skutkovou ani právnou zložitost'ou a napriek tomu nebol vo veci po viac ako ôsmich rokoch vyneseny ani prvostupňový rozsudok.

Sťažovateľka podala 24. februára 2006 predsedovi okresného súdu sťažnosť proti porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. V odpovedi z 21. marca 2006 sudca povereny výkonom funkcie predsedu okresného súdu vyhodnotil sťažnosť sťažovateľky ako dôvodnú.

Podľa názoru sťažovateľky došlo postupom okresného súdu v namietanom konaní k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka v tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 680/2000, prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 680/2000 konal bez zbytočných priet'ahov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk a úhradu trov konania.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 98/07-11 z 10. mája 2007 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona

Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Podpredseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti listom doručeným ústavnému súdu 8. júna 2007. Vo svojom vyjadrení uviedol:

„V predmetnej veci sa sťažovateľovi vyjadril písomne podaním zo dňa 21. 03. 2006 a na tomto vyjadrení zotrúvame.

Po tomto dátume boli zo strany konajúceho sudcu vykonané nasledovné úkony:

Na deň 14. 06. 2006 bolo vytýčené pojednávanie, na ktorom účastníci vyhlásili, že sa pokúsia o mimosúdne vybavenie veci a oznámia to v lehote 20 dní súdu. Ak nedôjde k dohode, súd ustanoví znalca a účastníci v lehote 40 dní od dňa pojednávania predložia súdu otázky, na ktoré znalec odpovedať. Písomným podaním, doručeným súdu dňa 20. 07. 2006, doručil právny zástupca sťažovateľa súdu otázky, na ktoré má znalec odpovedať, nakoľko k dohode účastníkov nedošlo. Uznesením zo dňa 09. 01. 2007 ustanovil súd znalca na znalecké dokazovanie. Písomným podaním, doručeným súdu dňa 08. 02. 2007, doložil právny zástupca sťažovateľa potrebné doklady.

Dňa 18. 04. 2007 doručil znalec súdu znalecký posudok.

Spolu s uznesením o priznaní znaleckej odmeny bol účastníkom zaslaný znalecký posudok na vyjadrenie.

Sme toho názoru, že od podania sťažnosti vo veci konajúci súd koná plynulé a bez zbytočných prieťahov.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, ako aj vyslovenia porušenia svojho práva na prerokovanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 61/98, IV. ÚS 59/03) a tento účel možno dosiahnuť až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná (II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03).

K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, III. ÚS 127/03). Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil so žiadosťou na súd (IV. ÚS 195/02).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prerokovanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Pri posudzovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadnil tri základné

kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 3/00, II. ÚS 813/00).

Z hľadiska hodnotenia podľa prvého kritéria, či išlo o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd vychádzajúc z uvedených okolností prípadu konštatuje, že predmetom konania sú finančné nároky vyplývajúce zo zmluvy o nájme nebytových priestorov, teda vec, ktorú možno z hľadiska náročnosti zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, a to ako po právnej, tak aj skutkovej stránke.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by s'ťažovateľka prispela k zbytočným priet'ahom v konaní, naopak, s'ťažnosťou na priet'ahy v konaní vyjadrila nespokojnosť s doterajším priebehom konania a domáhala sa účinnej ochrany svojich práv.

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo správanie sa (postup) samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľky, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek skutočnosti, že plynulému postupu súdu v tejto veci nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd na základe s'ťažnosti s'ťažovateľky, vyjadrenia podpredsedu okresného súdu a predovšetkým spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 680/2000 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

S'ťažovateľka (ešte po obchodným menom T., spol. s r. o.) podala 29. júna 1998 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu proti odporcovi o zaplatenie

71 430,20 Sk s príslušenstvom. Svoj nárok uplatňovala na základe zmluvy o nájme nebytových priestorov z 3. januára 1991 ako neuhradenú pohľadávku za služby spojené s nájmom nebytových priestorov. Vec bola okresným súdom pôvodne zaevidovaná pod sp. zn. 8 C 699/98 a neskôr pod sp. zn. 20 Rob 186/99.

Postup okresného súdu vo veci sťažovateľky v období od podania žaloby, keď okresný súd doručoval žalobný návrh odporcovi na vyjadrenie, a tento sa vyjadroval k žalobe; vo veci pojednával (4. septembra 1998, 12. februára 1999); vykonal listinné dokazovanie (vyžiadanie písomnej dokumentácie od účastníkov konania) a vydal platobný rozkaz (5. marca 1999), plynulo smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky (rozhodnutiu vo veci).

Proti uvedenému platobnému rozkazu podal odporca 8. apríla 1999 odpor. Vec bola následne okresným súdom vedená pod sp. zn. 8 C 680/2000. Od tohto obdobia bol okresný súd nečinný až do 28. januára 2004, keď sťažovateľke zaslal odpor podaný odporcom proti platobnému rozkazu a nariadil pojednávanie na 22. marec 2004.

Dňa 22. marca 2004 sa konalo ústne pojednávanie na okresnom súde. Po vykonanom výsluchu účastníkov konania bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania. Listom zo 7. mája 2004 okresný súd vyzval sťažovateľku na predloženie dokladov v zmysle uznesenia z pojednávania z 22. marca 2004. Požadované doklady sťažovateľka predložila 28. mája 2004 a doplnila ich podaním zo 4. júna 2004.

Od tohto obdobia okresný súd až do 11. mája 2006 nevykonal žiadny úkon smerujúci k prerokovaniu a rozhodnutiu vo veci, iba uznesením z 15. júna 2005 zaviazal sťažovateľku uhradiť vecné náklady v sume 44 Sk za vyhotovené fotokópie zo spisu (určené pre odporcu).

Až potom, ako predseda okresného súdu 21. marca 2006 upozornil vo veci konajúceho sudcu na povinnosť konať vo veci plynulo a bez zbytočných priet'ahov, sudca

12. mája 2006 nariadil pojednávanie na 14. jún 2006 a za tým účelom predvolal účastníkov konania.

Dňa 14. júna 2006 sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ktoré však bolo odročené na neurčito z dôvodu návrhu účastníkov na vyriešenie veci mimosúdnou dohodou. Pre prípad, že k uzavretiu mimosúdnej dohody medzi účastníkmi nedôjde, okresný súd uložil účastníkom v lehote 40 dní predložiť otázky pre znalca. Sťažovateľka 20. júla 2006 okresnému súdu oznámila, že medzi účastníkmi nedošlo k uzavretiu dohody, a súčasne predložila návrh na doplnenie dokazovania (otázky pre znalca). Listom z 3. augusta 2006 okresný súd zaslal návrh sťažovateľky odporcovi, ktorého súčasne vyzval na doplnenie dokazovania. Požadované vyjadrenie doručil odporca 27. septembra 2006.

Uznesením sp. zn. 8 C 680/2000 z 9. januára 2007 okresný súd ustanovil znalca z odboru energetiky, odvetvie tepelná energetika, tepelné vykurovacie zariadenia, vykurovanie a vykurovacie zariadenia, a uložil mu vypracovať posudok do 90 dní. Účastníkom konania uložil, aby znalcovi poskytl potrebné informácie a podklady.

Dňa 8. februára 2007 odporca predložil okresnému súdu podklady k vypracovaniu znaleckého posudku. Súdny znalec odovzdal vypracovaný znalecký posudok 18. apríla 2007. Ostatným úkonom okresného súdu bolo uznesenie zo 17. mája 2007 o priznaní znalečného znalcovi za vypracovanie znaleckého posudku.

Ústavný súd na základe predloženého spisu zistil, že okresný súd bol bez relevantného dôvodu nečinný v období od 8. apríla 1999, keď odporca podal odpor proti platobnému rozkazu, až do 28. januára 2004, keď sťažovateľke zaslal odpor na vyjadrenie a nariadil pojednávanie na 22. marec 2004 (58 mesiacov). V danom období trvalo posudzované konanie už viac než päť rokov, preto bolo povinnosťou okresného súdu postupovať v konaní so zvýšenou pozornosťou, aby bola právna neistota sťažovateľa čo najrýchlejšie odstránená. Na túto povinnosť všeobecných súdov už vo svojej judikatúre ústavný súd upozorňoval, keď uviedol: „Ak už konanie trvá neprimerane dlho, má všeobecný súd venovať zvláštnu pozornosť jeho urýchleniu“ (III. ÚS 146/05).

Ústavný súd však z prehľadu spisu sp. zn. 8 C 680/2000 zistil nečinnosť okresného súdu aj v období od 4. júna 2004 do 11. mája 2006 (23 mesiacov).

Ústavný súd v okolnostiach daného prípadu nemohol prijať argument predsedu okresného súdu (v odpovedi z 21. marca 2006 na sťažnosť sťažovateľky), že *„Na tunajšom súde sú v dôsledku nepriaznivých objektívnych okolností minulých rokov vedené tisíce nerozhodnutých vecí. Nie je v silách administratívy súdu, súdnych úradníkov či samotných sudcov, aby v každej veci konali bez najmenšieho meškania a neodkladne“*.

V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že preťaženosť sudcov nie je možné zohľadniť ako dôvod ospravedlňujúci voči občanovi inak zbytočné prietahy v konaní o jeho veci. Námietka veľkého množstva nevybavených a nerozhodnutých vecí nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (I. ÚS 19/00, I. ÚS 50/01).

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd v občianskom súdnom konaní sp. zn. 8 C 680/2000 nepostupoval spôsobom, ktorý by viedol k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky, keď z doterajšej 9-ročnej dĺžky súdneho konania zbytočné prietahy v konaní spôsobené nečinnosťou súdu tvorili viac než sedem rokov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 680/2000 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto právo porušil, vo veci konal.

V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 680/2000 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka žiada finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk. Uplatňovanú sumu zadosťučinenia odôvodňuje vysokou mierou právnej neistoty spôsobenej nečinnosťou okresného súdu.

Pri určovaní výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza EŠLP, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým doterajšiu dĺžku súdneho konania a obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prietahom, ústavný súd dospel k záveru, že je primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk, t. j. v sume ňou požadovanej.

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. M. M. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd vychádzajúc z návrhu právneho zástupcu sťažovateľky ich vyčíslil sumou 6 296 Sk, a to za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c),

§ 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Suma bola vypočítaná zo základu priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá v prvom polroku 2006 predstavovala 17 822 Sk, t. j. 2-krát po 2 970 Sk a 2-krát po 178 Sk za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné. Keďže právny zástupca sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, ústavný súd podľa § 18 ods. 4 vyhlášky rozhodol o zvýšení uvedenej odmeny o 19 % dane z pridanej hodnoty, v sume 1 196,24 Sk, t. j. úhradu trov konania priznal v celkovej sume 7 492,24 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät’desiatdva slovenských korún a dvadsaťštyri halierov).

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2007